

СТРУКТУРА ХУДОЖНЬОТВОРЧОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

У нашій доповіді ми хочемо розглянути зміст художньо-творчої толерантності майбутнього вчителя музики, визначити її основні положення: що є суб'єктом, об'єктом, предметом та яка її компонентна структура. Розробляючи поняття *художньо-творча толерантність*, ми спиралися на вітчизняні та зарубіжні дослідження явища толерантності у різних його проявах та намагалися знайти їх можливі зв'язки з мистецько-педагогічною діяльністю.

Під поняттям «суб'єкт» найчастіше розуміють особу, яка має активний вплив на перебіг певних процесів, а під «об'єктом» передбачається сторона, на яку цей вплив здійснюється. Але художньо-творча толерантність має специфічну сферу існування, яка проявляється не лише у фізичному контакті кількох людей, а й у процесі невербального спілкування людини з мистецтвом. Тому суб'єктом або об'єктом такої взаємодії може бути і нематеріальне явище, як то художні засоби виразності, художній задум автора, жанр у мистецтві тощо. Отже, первинні суб'єкти і об'єкти художньо-творчої толерантності можуть мінятися місцями у ході контакту, мати взаємний вплив на перебіг творчого процесу і його результат.

У зв'язку з цим, серед *сторін*, по відношенню до яких може проявлятися художньо-творча толерантність майбутнього вчителя музики, ми визначаємо:

1) митця (композитор, художник, письменник, тобто людина, яка безпосередньо створює твір мистецтва та через який самовиражається),

2) виконавця (той, хто має безпосередній контакт з автором та його твором; інтерпретує художній задум митця у власному виконанні),

3) слухача (людина, яка сприймає твір, переживає його разом з композитором та виконавцем; той, на кого власне направлений процес створення та виконання твору мистецтва; той, хто оцінює художній твір),

4) художній образ (головна ідея, концепція, яка втілена автором у художньому творі; драматичний герой, з якими знайомляться та чию історію переживають виконавець та слухач під час художнього контакту),

5) культурна епоха (система цінностей, соціально-культурних традицій, які визначають зміст та ідеологію художнього стилю у мистецтві; без розуміння епохи і часу створення автором твору мистецтва неможливе його осмислення та конструктивний діалог).

Під *предметом* художньо-творчої толерантності майбутнього вчителя музики ми розуміємо мистецтво взагалі, у всіх його проявах. Не зважаючи на те, що для майбутнього вчителя музики профілюючим є музичне мистецтво, ми визначаємо важливе значення оволодіння студентами інтегрованими знаннями з мистецтвознавства, що є наукою про функціонування всіх видів мистецтв.

Таким чином, формування художньо-творчої толерантності буде зумовлене загальним розвитком знань з теорії та історії мистецтв, культурології, історії,

філософії, але у ракурсі їх впливу на становлення та розвиток музичного мистецтва та принципів творення та існування музичних творів. Таке поглиблене вивчення основ функціонування мистецьких явищ, їх художньої мови допоможе майбутнім вчителям музики краще розуміти художній стиль, особистість митця, його художній задум, що сприятиме активному залученню до критичного діалогу з мистецтвом, а отже і формуванню художньотворчої толерантності.

У результаті аналізу існуючих системвнутрішньої будови феномену толерантності та враховуючи специфічність цього явища, у структурі художньотворчої толерантності ми виділяємо такі **компоненти**: когнітивно-пізнавальний, творчо-діяльнісний, емоційно-ціннісний.

Когнітивно-пізнавальний компонент художньотворчої толерантності передбачає наявність у особистості достатніх знань з теорії мистецтва (музичного, зокрема); розуміння художніх знаків та орієнтування у контексті художніх образів; розвинуті пізнавальні якості, які б допомагали реалізовувати прагнення людини до саморозвитку та самовдосконалення. Він характеризується рівнем обізнаності особистості, її кругозором, флексибельністю та критичністю мислительних процесів, а також здатністю (а головне бажанням) до саморозвитку тощо.

Творчо-діяльнісний компонент художньотворчої толерантності включає в себе музично-професійні якості, якими повинен володіти майбутній вчитель музики; практичні навички роботи над художнім твором; життєвий досвід безпосередньої комунікації особистості з різними видами мистецтв. До показників, які свідчать про вірогідність сформованості цієї складової у майбутнього вчителя музики, ми відносимо розвинені у нього музичні здібності, виконавський досвід, позитивну рефлексію, артистизм, активність, креативність, значний досвід у спілкуванні з творами мистецтва, плюрізм у поглядах та художніх смаках

Під *емоційно-ціннісним компонентом* художньотворчої толерантності ми розуміємо наявність у майбутнього вчителя музики мотивації до художньої діяльності, яка сприяє розвитку його художньо-світоглядних орієнтацій та готовності до діалогу з мистецтвом; дотримання моральних цінностей свого культурного осередку та спроможність до розуміння та прийняття інших художніх традицій. На нашу думку, наявність у особистості емпатії, розвиненої перцепції, комунікативності, тактовності, автономності, прагнення до гармонії, любові до мистецтва вдало характеризують останній, третій компонент художньотворчої толерантності.

Узагальнюючи усе вищесказане, ми можемо вивести визначення, що ж являє собою **художньотворча толерантність**. На нашу думку, це прояв одночасно осмисленого та емоційно-ціннісного ставлення до особи митця, виконавця та реципієнта, художнього жанру, художнього образу, враховуючи особливості культурної епохи та її суспільних цінностей. Художньотворча толерантність стосується художньої діяльності особистості, метою якої є створення, презентація, репродукція, інтерпретація, або сприйняття творів мистецтва.